

Skolföreningen Delsbo Waldorfskola

info@delsbowaldorfskola.se

Rektorn vid Delsbo Waldorfskola

tobias.ibbotson@home.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Delsbo Waldorfskola
i Hudiksvalls kommun

Tillsyn i Delsbo Waldorfskola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Hudiksvalls kommun under 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Delsbo Waldorfskola besöktes av Skolinspektionen den 28 augusti 2014.

Fakta om skolenheten

Delsbo Waldorfskolan ligger i Delsbo utanför Hudiksvall. Verksamheten innefattar förskoleklass och grundskola årskurs 1-9. Huvudman för skolan är den ideella föreningen Skolföreningen Delsbo Waldorfskola (organisationsnummer 887500-7158). Vid tillfället för tillsynen har Delsbo Waldorfskola 43 elever. Av dessa går 2 elever i förskoleklass. Verksamheten i skolan är organiserad i ett arbetslag, benämnt "kollegiet". Skolan leds sedan tre år tillbaka av en rektor.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

På grund av för lågt elevantal redovisas inte resultatet för de nationella ämnesproven i matematik och svenska i årskurs 3 i Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för Delsbo Waldorfskola läsåret 2012/2013.

Statistiken för nationella ämnesprov i årskurs 3 för 2014 finns ännu inte tillgänglig men enligt skolans egen sammanställning nådde alla elever i årskurs 3 kunskapskraven i samtliga delprov i svenska. I matematik har samtliga elever nått kunskapskraven i sex av de sju delproven. Enligt skolans egen sammanställning för läsåret 2013/2014 bedömdes 66 procent av elever ha uppnått kunskapskraven för årskurs 3 i svenska och 100 procent i matematik, de samhällsorienterande ämnena samt de naturorienterande ämnena.

Årskurs 6

På grund av för lågt elevantal redovisas inte resultatet för de nationella ämnesproven i matematik, svenska och engelska i årskurs 6 i Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för Delsbo Waldorfskola läsåret 2012/2013.

När den nuvarande skollagen trädde ikraft 2011 upphörde Waldorfskolornas undantag att inte behöva sätta betyg. Betyg sätts emellertid först då ett ämne har avslutats och sedan läsåret 2013/2014 även i årskurs 8 på Delsbo Waldorfskola. Därmed finns ingen betygsstatistik för årskurs 6. Enligt skolans egen sammanställning läsåret 2013/2014 nådde 100 procent av elever kunskapskraven i samtliga ämnen.

Årskurs 9

Skolverket saknar statistik som visar andel elever som uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen läsåret 2012/2013 eftersom underlaget grundar sig på färre än tio elever.

Delsbo Waldorfskola hade sina första elever i årskurs 9 som fick betyg läsåret 2012/2013. Meritvärdet var enligt skolans egen sammanställning 202 poäng. Motsvarande resultat för riket var 213 poäng. Läsåret 2013/2014 gick inga elever ut årskurs 9.

Helhetsbedömning

Skolinspektionen bedömer att Delsbo Waldorfskola bedriver en verksamhet som till flera delar uppfyller kraven i skollagen. Delsbo Waldorfskola behöver dock vidta åtgärder för att samtliga elever ska ges möjligheter att nå målen för utbildningen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

När den nuvarande skollagen och läroplanen för grundskolan (Lgr 11) trädde ikraft 2011 innebar detta för skolorna med waldorfpedagogik att de fick en ny läroplan att följa och att den egna läroplanen "En väg till frihet" endast kan användas som ett komplement till Lgr 11. Vidare innebar de nya bestämmelserna att betyg ska sättas efter varje avslutat ämne. Det var även nytt att Waldorfskolorna behövde ha en rektor.

Arbetet med implementeringen av Lgr 11 och andra bestämmelser pågår vid Delsbo Waldorfskola men det är ett arbete som behöver intensifieras. Det är av vikt att målen och kunskapskraven enligt den nationella läroplanen klargörs för elever och föräldrar. Tillsynen visar att skolan har brister kopplade till rektorns uppföljning och utveckling av utbildningen. Rektorn behöver ta ett tydligt ansvar som pedagogisk ledare och säkerställa att utbildningen som helhet inriktas mot de nationella målen.

Även det systematiska kvalitetsarbetet måste struktureras. Rektorn har inte kunnat uppvisa någon dokumenterad analys och uppföljning av de samlade kunskapsresultaten på skolan. Med bättre underlag och analys ökar möjligheterna att effektivt rikta insatserna mot det som behöver förbättras för att ge eleverna förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Det är vidare av vikt att elevernas kunskapsutveckling utvärderas i förhållande till kunskapskraven och att eleverna i sina individuella utvecklingsplaner kan utläsa om de når kunskapskraven i respektive ämne samt att det anges vilka insatser som skolan avser att vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Lärarnas utvärdering av elevernas kunskapsutveckling behöver tydligare utgå från kunskapskraven och inte från elevernas personliga egenskaper och inställning till skolarbetet.

Utredningen visar att de flesta av eleverna som Skolinspektionen möter upplever skolan som en trygg plats och att de uppskattar den gemenskap som finns på skolan. Tillsynen visar dock att det finns brister gällande elevhälsans samlade funktion. Åtgärder måste vidtas så att elevhälsan kan arbeta förebyggande och att arbetet stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Slutligen måste skolan se till att det finns utrustning som ger eleverna möjlighet att nå kunskapskraven i samtliga ämnen som de undervisas i.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Skolföreningen Delsbo Waldorfskola att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 8 januari 2015 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Delsbo Waldorfskola måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

- Se till att läroplanens mål för utbildningen klargörs för elever och föräldrar.

Motivering

Klargöra mål för elev och lärare

Enligt skollagen ska det för varje skolform gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen. Läroplanen innehåller bland annat kursplanerna för grundskolan. I kursplanerna preciseras syfte, centralt innehåll och kunskapskrav för de olika betygstegen. Enligt läroplanen har skolan ett ansvar för att klargöra dessa mål för elever och föräldrar. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om bl.a. utbildningens mål är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan.

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i skolans arbete med att klargöra målen för utbildningen. Elever uppger i intervjuer att det varierar mellan ämnen och lärare i vilken mån lärarna klargör målen för eleverna. Eleverna ger exempel på att de inte får lika mycket information om målen och kunskapskraven i bild och idrott och hälsa som i svenska, matematik och engelska.

I intervjuer med lärare framkommer att det varierar hur de klargör mål och kunskapskrav för elever och föräldrar. Vissa lärare utgår från Lgr 11, några uppger att de använder sig av både Lgr 11 och Waldorfskolornas läroplan medan andra utgår enbart från Waldorfskolans läroplan, när de klargör målen för elever och föräldrar. Rektorn bekräftar att mål och kunskapskrav enligt Lgr 11 inte klargörs i samma utsträckning i de yngre årskurserna som i de äldre. Det framkommer även av inskickad dokumentation att när lärarna presenterar kunskapskraven i de olika ämnena på utvecklingssamtalen så utgår de i stor utsträckning från Waldorfskolans läroplan "En väg till frihet" och inte den nationella läroplanen.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolans arbete med att klargöra läroplanens mål. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Skolföreningen Delsbo Waldorfskola föreläggs föreläggas att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 11 §, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 3 Kursplaner

Särskilt stöd

Bedömning

Delsbo Waldorfskola måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Se till att det i åtgärdsprogrammen anges hur elevens behov av särskilt stöd ska tillgodoses.

Motivering

Åtgärdsprogram

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

I Skolverkets allmänna råd om extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (SKOLFS: 2013:8) påpekas vikten att de åtgärder som skolan utarbetar och dokumenterar är kopplade till både elevens behov av särskilt stöd samt till kunskapsmålen i läroplanen eller till de kunskapskrav som minst ska uppnås. Åtgärderna behöver vidare vara konkreta och utvärderingsbara, vilket innebär att det måste framgå på vilket sätt och i vilken omfattning eleven ska få stöd.

Delsbo Waldorfskola har inkommit med pågående åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammen framgår elevernas behov, uppsatta mål och åtgärder. Åtgärder beskrivs endast som "specialpedagogiska insatser". Det framgår dock inte vad för slags specialpedagogiska insatser som ska genomföras. Om åtgärder inte är konkreta och utvärderingsbara är det svårt vid en utvärdering att avgöra om åtgärder har gett avsett resultat.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller skolans åtgärdsprogram. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Skolföreningen Delsbo Waldorfskola föreläggs förläggas att åtgärda bristen.

Författning

3 kap. 9 § skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Delsbo Waldorfskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

- Se till att det av de skriftliga bedömningarna framgår vilka kunskapskrav eleven uppnått respektive inte uppnått.
- Utforma de individuella utvecklingsplanerna så att de avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven. De individuella utvecklingsplanerna ska även ange vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.
- Säkerställa att rektorn ser till att lärarna är väl förtrogna med regelverket som gäller för betygssättning.

Motivering

Skriftlig bedömning

Enligt skollagen ska i fall där ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet ges. Av bedömningen får också de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Bedömningen ska undertecknas av läraren.

Syftet med en skriftlig bedömning är, enligt Skolinspektionen, att synliggöra vilka kunskaper eleven tillägnat sig i de fall eleven inte når upp till kunskapskraven för betyget E i ämnet. Elever har i allmänhet under sina år i grundskolan tillägnat sig vissa kunskaper i förhållande till kunskapskraven i ämnena. Bedömningen bör därför i varje ämne innehålla dels en redogörelse för vilka delar av kunskapskravet eleven uppnått, dels en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till de delar av kunskapskraven som eleven inte nått.

Delsbo Waldorfskola har inkommit med ett exempel på en skriftlig bedömning. I den skriftliga bedömningen anges det inte vilka kunskapskrav eleven har uppnått respektive inte har uppnått i det aktuella ämnet. Bedömningen anger främst elevens personliga egenskaper, inställning till ämnet och till viss del om arbetsinsatser så som att eleven "jobbat på duktigt och tagit hem läxor". Det är särskilt viktigt att en skriftlig bedömning tydligt och konkret synliggör vilka kunskaper eleven tillägnat sig, eftersom det är ett dokument som inte bara riktar sig till elev och vårdnadshavare, utan t.ex. kan användas vid övergång till gymnasieskola eller för att visa en arbetsgivare vilka kunskaper eleven har.

Individuella utvecklingsplaner

Enligt skollagen ska i årskurs 1-5 läraren en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

För årskurserna 1-3 finns kunskapskrav för de samhällsorienterande respektive naturorienterande ämnena. För årskurs 6 finns kunskapskrav för varje enskilt ämne. Detta innebär att rektorn måste se till att skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling, från årskurs 4, ges i varje enskilt ämne.

Skolinspektionen har tagit del av individuella utvecklingsplaner med omdömen från höstterminen 2013. Av de skriftliga omdömena är det inte alltid tydligt om eleverna når kunskapskraven eller inte. Till exempel står endast att eleven "deltar" i ämnet musik. I den framåtsyftande delen i planerna framgår det inte heller alltid vilka insatser som skolan avser att vidta för att eleven ska uppnå kunskapskraven och utvecklas så långt som möjligt. Istället kan det stå "våga sig på lite mer", "fortsätta att utvecklas" och "fortsätta att fråga". Flera av målsättningarna i de individuella utvecklingsplanerna är inte heller utvärderingsbara. Därutöver får eleverna inte skriftliga omdömen i varje enskilt ämne som de får undervisning i. I intervjuer med elever är det flera som inte känner till att de skulle ha en individuell utvecklingsplan utan nämner att de får läsårsbrev i vilka det framgår vad man behöver öva mer på i skolarbetet.

Vid intervju med lärare framkommer att flera av dem använder ett separat dokument med kunskapskraven som inte ingår i elevens individuella utvecklingsplan men som de går igenom på utvecklingssamtalet. Skolan har inkommit med exempel på sådana dokument. Dessa utgår i stor utsträckning från Waldorfskolornas läroplan "En väg till frihet" och inte från den nationella läroplanen för grundskolan. I flera ämnen saknas en beskrivning av de förmågor som eleverna ska utveckla enligt kursplanerna i Lgr 11.

Rektorn är medveten om att de inskickade individuella utvecklingsplanerna inte har koppling till kunskapskraven och betonar att eleverna vid slutet av varje läsår får ett läsårsbrev. Rektorn har även inkommit med exempel på läsårsbrev. I vissa läsårsbrev ges omdömen i flera olika ämnen, i andra endast i enstaka ämnen. Läsårsbreven kan innehålla omdömen såsom "försök ha en positiv inställning till engelskalektionerna" och "kan uttrycka sig i tal men är aningen blyg" i ämnet engelska och "du anstränger dig att göra iakttagelser och gör det bra men det är viktigt att inte dra slutsatserna för fort" i de naturorienterande ämnena. Eleverna uppger dock i intervjuer att de inte samtalar om läsårsbreven eller att de följs upp på utvecklingssamtalen. Rektorn uppger att det inte finns någon rutin att ta upp bedömningarna i läsårsbreven på utvecklingssamtalen. Av utredningen framgår att fokus i de individuella utvecklingsplanerna samt i läsårsbreven inriktas på elevernas personliga utveckling snarare än på elevernas kunskapsutveckling i enskilda ämnen.

Betygsättning

Rektorn har i skollagen ett utpekat ansvar för att betygs sätts i enlighet med de föreskrifter som gäller för betygssättning. Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s 667) är syftet med bestämmelsen att särskilt markera rektorns ansvar för en rättvis och likvärdig betygssättning. Det innebär att rektorn måste se till att lärarna är förtrogna med regelverket och att de ges stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

Delsbo Waldorfskola beslutade om sina första betyg för eleverna som gick ut årskurs 9 läsåret 2012/2013. Läsåret 2013/2014 fick eleverna i årskurs 8 sina första betyg. Inga elever gick ut årskurs 9 samma år. Trots att bedömningen och betygssättning enligt Lgr 11 är ny för lärarna på skolan har endast en extern kompetensutvecklingsinsats genomförts för vissa av lärarna. Insatsen var att delta på Skolverkets information om bedömning och betygssättning. I intervju med rektor framkommer att man inte har funderat över något samarbete med andra skolor när det gäller bedömning och betygssättning. Lärare uppger att det förts diskussioner i kollegiet men att det inte skett någon organiserad samverkan eller samarbete med andra lärare på andra skolor. Det finns kommentarer på vissa av terminsbetygen från läsåret 2013/2014 såsom "X har uppnått målen, men mycket knappt" samt "med tvekan godkänd". Detta indikerar att skolan

bör arbeta tydligare och mer målinriktat med bedömning och betygsättning för att garantera en rättvis och likvärdig bedömning. I skolans systematiska kvalitetsarbete nämns endast att arbetet med det nya betygssystemet ska fortsätta och att diskussioner om betyg ägt rum. Det framgår dock inte på vilket sätt skolan ska arbeta med det för skolan nya betygssystemet och kunskapskraven enligt den nationella läroplanen.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller bedömning och betygsättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Skolföreningen Delsbo Waldorfskola föreläggs förläggas att åtgärda bristen.

Författning

3 kap. 14 §, 10 kap. 13, 22 §§ skollagen.

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Delsbo Waldorfskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn har god kunskap om det inre arbetet i skolan och verkar för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen.
- Se till att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Motivering

Pedagogiskt ledarskap

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor som särskilt ska verka för att utbildningen utvecklas. Enligt läroplanen har rektorn, som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Delsbo Waldorfskola har drivits som en icke-hierarkisk organisation och därmed har skolan inte haft någon rektor förrän den nuvarande skollagen trädde ikraft 1 juli 2011. Nuvarande rektor är även undervisande lärare och detsamma gäller för huvudmannen som också är undervisande lärare. Rektor beskriver att det fortfarande är ett pågående arbete att hitta formerna för rektorn att bedriva det pedagogiska ledarskapet. I intervjun med lärarna på skolan framkommer att de anser att rektorsrollen har blivit tydligare när det gäller det övergripande ansvaret och vad respektive lärare har för uppdrag. Skolinspektionens

utredning visar flera brister inom områden som rektor har ett särskilt utpekat ansvar för. Det gäller bland annat klargörande av utbildningens mål samt bedömning och betygssättning. Tillsynen visar även att rektorn tydligare behöver följa upp skolans inre arbete i syfte att uppfylla de nationella målen för utbildningen. Rektorn är medveten om sitt ansvar och uppger att kollegiet diskuterar undervisning på sina konferenser. Rektorn följer dock inte systematiskt upp om lärarnas undervisning utgår från läroplanen. Rektorn har endast gjort enstaka klassrumsbesök och rektorn beskriver att han behöver följa upp kollegiets diskussioner om undervisningen på ett mer strukturerat sätt. Han anser att lärarna på skolan behöver utveckla ett arbetssätt där de observerar varandra i syfte att utvärdera varandras undervisningsmetoder. Arbetet med en strukturerad uppföljning av undervisningen är ännu inte påbörjat.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver ta ett tydligare ansvar som pedagogisk ledare bland annat utifrån ovanstående beskrivning samt även för att skolan inte har ett fungerande kvalitetsarbete där exempelvis resultat följs upp.

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) innebär systematiskt och kontinuerligt att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. Rektorn bör också se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräckligt för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

I intervju med rektorn framkommer att skolan främst följer upp resultaten på individnivå mot bakgrund av det låga elevantalet. Rektorn uppger att man använder de individuella utvecklingsplanerna, läsårsbreven och betygen som underlag för uppföljning. Diskussionerna efter förra läsåret resulterade bland annat i att skolan behöver fokusera på att utveckla undervisningen i tyska och svenska. Rektorn och lärarna uppger dock att de inte har diskuterat resultaten över tid för att se om det finns mönster eller tendenser i resultaten.

Skolinspektionen har tagit del av skolans dokumenterade systematiska kvalitetsarbete i form av skolans verksamhetsberättelse. Verksamhetsberättelsen är en beskrivning av de aktiviteter som genomförts under året. Det framgår inte vilket underlag skolan har använt i form av kunskapsresultat och måluppfyllelse i det systematiska kvalitetsarbetet och det saknas vidare en analys av resultaten med kopplade åtgärder för att öka måluppfyllelsen. Det enda som konstateras att det finns ett utrymme att höja snittet på meritvärdet. Det finns dock inga konkreta åtgärder hur detta mål ska uppnås mer än att man kontinuerligt ska höja skolans pedagogiska kompetens, att man ska ha ett utvecklat samarbete med hemmen och att man ska fortsätta arbeta med det nya betygssystemet. Det framgår inte hur dessa åtgärder ska genomföras och utvärderas. Rektorn uttrycker i intervju med Skolinspektionen att verksamhetsberättelsen måste utvecklas.

Rektorn har även inkommit med kollegiets sammanfattning efter arbetet som genomfördes vid läsårets slut 2013/2014. I detta dokument framgår resultaten i de olika klasserna och hur många elever som inte nådde kunskapskraven i olika ämnen. Det finns även viss analys såsom att undervisningen i tyska behöver innehålla mer krävande arbetsmoment och att det finns ett utvecklingsbehov avseende ämnet svenska. Trots att det finns elever på skolan som inte når kunskapskraven i alla ämnen har skolans arbete med särskilt stöd inte analyserats. I intervju med elevhälsan framkommer att ingen av representanterna har någon överblick hur många åtgärdsprogram som finns på skolan. Specialpedagogen genomför viss utvärdering av olika stödinsatser på individnivå men inte heller detta återfinns i kvalitetsarbetet. Vidare är åtgärderna som planeras i dokumentationen svåra att följa upp och utvärdera såsom "tempot i tyskaundervisningen ska höjas" samt "fokuserad stund en gång i veckan med 8-9an kring svenskan ur den tekniska aspekten". I såväl intervju med lärare som med rektorn framkommer att det inte genomförs och dokumenteras tydliga utvärderingar av de insatta åtgärderna.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller det pedagogiska ledarskapet och det systematiska kvalitetsarbetet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Skolföreningen Delsbo Waldorfskola föreläggs förläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 9 §, 4 kap. 4-5 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

Organisering av utbildningen

Bedömning

Delsbo Waldorfskola måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med organisering av utbildningen.

- Se till att beslut och utredning som ligger till grund för att inte flytta elev till närmast högre årskurs vid slutet av läsåret dokumenteras.

Motivering

Beslut om att inte flytta elev till närmast högre årskurs vid slutet av läsåret

Av skollagen framgår att skolplikten upphör vid utgången av vårterminen det nionde året efter det att eleven börjat fullgöra skolplikten. Av skolförordningen framgår att vid slutet av läsåret ska varje elev flyttas till närmast högre årskurs, om inte något annat beslutas. Vidare framgår att rektorn får besluta att en elev inte ska flyttas till närmast högre årskurs, om detta med hänsyn till elevens utveckling och personliga förhållanden i övrigt är lämpligast för eleven. Innan rektorn fattar beslut i en sådan fråga ska elevens vårdnadshavare få tillfälle att yttra sig.

I intervju med rektorn framkommer att han fattat beslut om att en elev ska gå om en årskurs. Beslutet fattades i samråd med eleven och vårdnadshavare men varken beslut eller utredning har dokumenterats. Skolplikten är kopplad till antalet skolår som eleven genomfört och som huvudregel ska skolplikten upphöra vid utgången av vårterminen det nionde skolåret. Att inte flytta upp en elev en årskurs kommer således att påverka när elevens skolplikt upphör. Skolinspektionen vill därför påpeka vikten av att sådana beslut fattas på grundlig utredning och att såväl utredning som beslut finns dokumenterat.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller rektors beslut om att inte flytta elev till närmast högre årskurs vid slutet av läsåret. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Skolföreningen Delsbo Waldorfskola föreläggs förläggs att åtgärda bristen.

Författning

7 kap. 12 § skollagen, 4 kap. 4-5 §§ skolförordningen

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Delsbo Waldorfskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning.

- Se till att eleverna erbjuds minst två av språken franska, spanska och tyska som språkval.
- Se till att eleverna har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.
- Se till att eleverna har tillgång till kurator.
- Se till att elevhälsan används i skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete och i arbetet med att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering

Språkval

Enligt skollagen ska det som ämne finnas språkval. Enligt skolförordningen ska som språkval erbjudas minst två av språken franska, spanska och tyska.

I intervju med rektorn framkommer att eleverna endast erbjuds tyska som språkval. Denna termin ska det anordnas undervisning i franska för elever en timme i veckan men inte inom ramen för språkval och eleverna som läser franska kommer inte heller få betyg i ämnet.

Studie och yrkesvägledning

Av skollagen framgår att elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Enligt läroplanen ska studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insats.

Vid intervju med lärare framkommer att en av lärarna i kollegiet har uppdraget som studie- och yrkesvägledare. Hennes arbete är fokuserat på insatser för eleverna i årskurs 8 och 9, till exempel samtal om praktik och ansökan till gymnasiet. Studie- och yrkesvägledaren uppger att det inte finns någon plan för hur studie- och yrkesvägledningen ska genomföras i de övriga årskurserna. I intervju med rektorn bekräftar han att det inte finns någon plan för årskurserna 1-7.

Tillgång till kurator

I skollagen anges att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. För de medicinska, psykologiska och psykosociala insatserna ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator.

I intervju med rektorn framkommer att det finns tillgång till skolläkare och skolsköterska. Psykolog och specialpedagog anlitas vid behov. Rektorn uppger att det inte finns någon kurator på skolan. Skolan har istället uppdragit detta åt en av lärarna som också är bildterapeut och har god relation till eleverna. Rektorn uppger dock att denna person inte har utbildning för ett kuratorsuppdrag.

En samlad elevhälsa som arbetar förebyggande och stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål

Av skollagen framgår att elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper på skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling.

I intervju med elevhälsan framkommer att det inte finns någon plan eller strategi för hur elevhälsan ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Detta arbete är i ett uppstartsskede och ett arbete som ska planeras, enligt elevhälsan. Vid tidpunkten för tillsynen har skolsköterskan precis påbörjat sin anställning och elevhälsan har inte haft något gemensamt möte. I intervju med rektor anges att elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete är ett utvecklingsområde och att det idag inte finns ett team som arbetar strategiskt.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i elevernas möjlighet till språkval, tillgång till kurator och studie- och yrkesvägledare samt förutsättningar för elevhälsan att arbeta förebyggande och hälsofrämjande samt stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Skolföreningen Delsbo skola föreläggs föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 25, 29 §§, 10 kap. 4 § skollagen, 9 kap. 5 § skolförordningen

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Delsbo Waldorfskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med omfattning och resurstillgång.

- Se till att eleverna erbjuds den garanterade undervisningstiden i svenska, engelska och matematik.

- Se till att det finns utrustning i bild samt i idrott och hälsa som ger eleverna möjlighet att nå kunskapskraven.
- Se till att samtliga eleverna har tillgång till de lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning.
- Se till att eleverna har tillgång till skolbibliotek med informationsteknik och andra medier.

Motivering

Undervisningstid

Enligt skollagen ska den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan vara minst 6 785 timmar. Undervisningstiden i ämnet svenska eller svenska som andraspråk ska uppgå till totalt 1490 timmar i årskurserna 1-9, för ämnet matematik 1020 timmar och engelska 480 timmar. Vid skolans val får antalet timmar i timplanen för ett ämne eller en ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. Antalet timmar för svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik får dock inte minskas.

Skolinspektionen har tagit del av Delsbo Waldorfskolas timplan för årskurserna 1 till 9 som gäller för läsåret 2014/2015. Av denna framgår att undervisningen i svenska omfattar 1200 timmar, i matematik 938 timmar och för ämnet engelska 408 timmar, det vill säga mindre än det antal timmar som skollagen fastställer. Efter tillsynen har skolan kommit in med en ny timplan med rätt antal timmar i respektive ämne. Rektorn uppger att eleverna ska ges den garanterade undervisningstiden men har ännu inte hunnit implementera de ökade antalet timmar.

Ändamålsenlig utrustning

Enligt skollagen ska det finnas lokaler och utrustning för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. I kursplanerna finns ett centralt innehåll som anger vad undervisningen i respektive ämne ska behandla för årskurserna 1-3, 4-6 och 7-9 och som är uppdelat i olika kunskapsområden. Exempelvis ska ämnet idrott och hälsa behandla redskapsövningar samt sammansatta grundformer i kombination med gymnastikredskap och andra redskap. I ämnet bild ska eleverna behandla fotografering och överföring av bilder med hjälp av datorprogram, fotografering, filmande och redigering i datorprogram samt digital bearbetning av fotografier och andra typer av bilder.

I intervju med elever framkommer att de inte har några redskap så de kan ha redskapsövningar i ämnet idrott och hälsa. I intervju med rektorn framkommer att den ansvariga läraren i idrott och hälsa uttryckt att det saknas redskap för att kunna genomföra redskapsövningar. Rektorn uppger att det är en brist att

eleverna inte längre kan genomföra sina idrottslektioner i en gymnastiksal och är medveten om de brister som idrottsläraren har påpekat.

Vad gäller ämnet bild uppger rektorn att skolan innevarande termin planerar att hyra in en person så att eleverna ges möjlighet att möta det centrala innehållet som behandlar området gällande digital bildframställning. Denna termin är första gången som detta moment ska genomföras på skolan. För årskurserna 7-9 är detta moment planerat. Skolan har dock inte uppvisat någon plan för hur och när det planerade momenten ska genomföras att möta det centrala innehållet för årskurserna 1-3 och 4-6.

Lärverktyg för en tidsenlig utbildning

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till de lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Av förarbetena till skollagen framgår att den snabba utvecklingen av informationsteknologin under de senaste decennierna har inneburit stora förändringar avseende hur undervisningen bedrivs och vilken utrustning som eleverna använder.

Med lärverktyg avses således den utrustning och materiel, förutom böcker, som eleverna behöver för att kunna nå målen för utbildningen. I läroplanen anges att rektorn bl.a. ansvarar för att skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, t.ex. datorer och andra hjälpmedel. Vidare uppställs som kunskapskrav i ämnet svenska i årskurs 3 att eleven ska kunna skriva enklare texter på dator.

I intervju med rektorn framkommer att skolan nyligen köpt in datorer till skolan. Dessa ska enligt intervjuer med elever, lärare och rektor dock endast användas för eleverna i årskurs 6-9. Enligt rektorn ska datorer inte användas i tidigare åldrar. Rektorn uppger även i intervjun att skolans policy är att datorerna inte ska vara konstant tillgängliga men att lärarna har tillgång till dem vid behov. Mot bakgrund av att det finns kunskapskrav i årskurs 3 som kräver tillgång till datorer behöver även de yngre eleverna ges möjlighet att använda datorer. Rektorn har dessutom ett särskilt ansvar att tillgodose elevernas tillgång till verktyg för att själva kunna söka och utveckla kunskaper såsom datorer.

Skolbibliotek

Enligt skollagen ska elever i grundskolan ha tillgång till skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans

arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

Biblioteket ska omfatta böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier samt vara anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

Vid tidpunkten för tillsynen finns i skolan ett skolbibliotek med böcker, facklitteratur och skönlitteratur. Det finns dock inte tillgång till informationsteknik och andra medier. Det befintliga skolbiblioteket uppfyller därmed inte de krav som framgår av författningarna.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolans timplan samt när det gäller ändamålsenliga lokaler, utrustning och skolbibliotek. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Skolföreningen Delsbo Waldorfskola föreläggs förläggas att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 35-36 §§, 10 kap. 5, 10 §§ skollagen och bilaga 1 till skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

Avstående från ingripande

Vid tillsynen har konstaterats en brist för vilka Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § p. 2 skollagen.

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat brister när det gäller utfärdande av slutbetyg och betygskatalog.

Motivering

Utfärdande av slutbetyg

Enligt Skolverkets föreskrifter om utformningen av slutbetyg i grundskolan ska slutbetygen innehålla ett dokumenthuvud med följande uppgifter: dokumentnamn, skolform, datum för utfärdande, namn på huvudman och namn på skolenhet, Statistiska centralbyråns skolenhetskod, elevens efternamn och tilltalsnamn samt personnummer och högsta årskurs som eleven har genomgått.

De inskickade betygen från läsåret 2012/2013 saknar dokumentnamn, skolform, namn på huvudman, och Statistiska centralbyråns skolenhetskod. Dessutom benämns ämnena felaktigt såsom att ämnet slöjd benämns som hantverk och ämnet hem- och konsumentkunskap för kost. Efter tillsynen har rektorn inkommit med nya betygsdokument som ska användas som mall för betygen framöver. Mot bakgrund att dessa uppfyller författningarnas krav och rättelse därmed har vidtagits avstår Skolinspektionen från ingripande i denna del.

Betygskatalog

Enligt skolförordningen ska beslut om betyg dokumenteras i en betygskatalog. Rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs. Enligt Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) ska en betygskatalog bland annat innehålla Statistiska centralbyråns skolenhetskod, skolform, namn på huvudman, skolenhet och den kommun där skolenheten är belägen, namn på eleven och elevens personnummer, namn och titel på den eller de som har beslutat om betyg samt namn på klass. Vidare ska det av en betygskatalog i grundskolan innehålla ämnets namn och elevens betyg i respektive ämne.

I intervju med rektorn framkommer att skolan hade sina första elever som fick betyg läsåret 2012/2013 och att skolan inte har upprättat någon betygskatalog. Efter tillsynsbesöket har rektorn åtgärdat slutbetygen så de innehåller den information som författningarna kräver och för löpande betygskatalogen. Mot bakgrund att rättelse har vidtagits avstår Skolinspektionen från ingripande i denna del.

På Skolinspektionens vägnar

Mathias Ljungström
Beslutsfattare

Anna Möller
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.